

Indsatsplan for bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo 2012-2023

Varde Kommune

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning.....	3
Formål	3
Nuværende indsats	4
Lovgrundlag	4
Indsatsplan i offentlig høring	4
Håndhævelse og klagevejledning	5
Hensyn til anden lovgivning	5
Indsatsområder	5
Tidsfrist for bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo	6
Bekæmpelsesmetoder	6
<i>Anvendelse af pesticider</i>	7
<i>Sundhedsrisiko</i>	8
Registrering	8
Opfølgning af indsatsplan	8
Mere information	9
Bilag	10

INDLEDNING

I juni 2004 vedtog Folketinget "Lov om drift af landbrugsjorde", efterfulgt af Bekendtgørelse om bekæmpelse af kæmpebjørneklo (BEK nr. 862 af 10/09/2009). Loven og den efterfølgende bekendtgørelse giver Kommunen mulighed for, at udarbejde en samlet indsatsplan for bekæmpelsen af kæmpe-bjørneklo på både offentlige og private arealer. Ved godkendelsen og offentliggørelsen af en indsatsplan vil alle lodsejere i kommunen blive forpligtiget til at bekæmpe kæmpe-bjørneklo.

Det er vigtigt, at der føres en koordineret bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo på både offentlige og private arealer. Det er for at sikre en effektiv bekæmpelse og forhindre, at der overlever nogle få planter, der kan blive ved med at sprede frø ind i de områder, hvor planten er udryddet.

Kæmpe-bjørneklo er en invasiv art, som er uønsket blandt andet på grund af dens store blade, som skygger den naturlige vegetation ihjel. Derved forsvinder levestederne for en række hjemmehørende planter, insekter og dyr. Vil det på sigt resultere i en forringelse af naturområderne i Varde kommune.

FORMÅL

Den overordnede målsætning med indsatsplanen er, at ingen kæmpe-bjørneklo får lov til at blomstre og sætte frø, og at planten bliver bekæmpet og udryddet snarest muligt i hele Varde kommune. Formålet med indsatsplanen er ligeledes at udarbejdet forpligtende retningslinjer for både offentlige og private lodsejere til enten at fortsætte eller iværksætte bekæmpelsen af kæmpe-bjørneklo i Varde kommune.

Hvis ikke der føres en effektiv bekæmpelse, vil antallet af planter og kolonier med tiden vokse og dermed ligeledes udgifterne til den videre bekæmpelse.

NUVÆRENDE INDSATS

Varde Kommune har hidtil bekæmpet kæmpe-bjørneklo på kommunale arealer og på baggrund af en mere målrettet indsats af kæmpe-bjørneklo, har kommunen i foråret 2011 kortlagt lokaliteter med kæmpe-bjørneklo. Kort over de hidtil registrerede lokaliteter kan findes på Kommunens hjemmeside www.vardekommune.dk. Kortet bliver løbende opdateret.

LOVGRUNDLAG

Indsatsplanen giver basis for at skabe en fælles, koordineret bekæmpelsesindsats. Efter vedtagelse af indsatsplanen har alle lodsejere i Varde kommune, både offentlig og private, ifølge Bekendtgørelse om bekæmpelse af kæmpebjørneklo (BEK nr. 862 af 10/09/2009) pligt til at bekæmpe kæmpe bjørneklo.

Det betyder, at Varde Kommune har hjemmel til at pålægge lodsejere, at de skal bekæmpe kæmpe-bjørneklo på deres egne arealer i henhold til bekendtgørelse nr. 862 af 10/09/2009, når indsatsplanen er vedtaget. Bekendtgørelsen er fastsat i medfør af Lovbekendtgørelse nr. 191 af 12. marts 2009 om drift af landbrugsjorder.

INDSATSPLAN I OFFENTLIG HØRING

Forslag til indsatsplan for bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo sendes i høring efter kommunalbestyrelsens vedtagelse, hvorefter der vil være en høringsfase på otte uger. Efter udløb af fristen kan kommunalbestyrelsen vedtage og offentliggøre indsatsplanen endeligt.

Lodsejerne kan klage over indsatsplanen til NaturErhvervstyrelsen. Desuden er Dansk Landbrug, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet klageberettiget ved deres hovedorganisationer.

Klagen skal sendes til kommunen som så videresender klagen med kommunens bemærkninger til NaturErhvervstyrelsen. Klage skal indgives inden fire uger fra endelig vedtagelse af indsatsplanen.

NaturErhvervstyrelsen afgørelse kan ikke påklages til anden myndighed.

HÅNDHÆVELSE OG KLAGEVEJLEDNING

Såfremt Varde Kommune konstaterer, at der ikke sker en tilstrækkelig bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo på et areal, kan Kommunen påbyde lodsejer eller bruger af arealet at foretage bekæmpelse i overensstemmelse med indsatsplanen. Lodsejer eller bruger skal gives en frist på mindst 14 dage til at foretage bekæmpelsen. Et påbud vil kunne udstedes uden varsel, da offentliggørelsen af indsatsplanen betragtes som en tilstrækkelig varsel. Overholdes påbuddet ikke, kan Kommunen foretage bekæmpelsen. Lodsejer vil derefter få en bøde svarende til de anslåede udgifter til bekæmpelse, dog minimum 5000 kr. Kommunen er efter lov om drift af landbrugsjord bemyndiget til at kunne føre tilsyn til en hver tid mod behørig legitimation.

Bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo indgår i krydsoverensstemmelses kontrol, hvorfor der vil ske en indberetning til NaturErhvervstyrelsen ved manglende overholdelse af planen.

Lodsejere og brugere kan klage over påbuddet til NaturErhvervstyrelsen. Desuden er Dansk Landbrug, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet klageberettiget ved deres hovedorganisationer. Klagen skal sendes til kommunen som så videresender klagen sammen med kommunens bemærkninger til NaturErhvervstyrelsen. Klage skal indgives inden fire uger fra datoen for modtagelsen af afgørelsen. NaturErhvervstyrelsen afgørelse kan ikke påklages til anden myndighed.

HENSYN TIL ANDEN LOVGIVNING

Især i forbindelse med bekæmpelsesmetode kan det være nødvendigt at tage hensyn til anden lovgivning. Det kan være landbrugsjorder, som drives økologisk eller får tilskud via MVJ-ordninger, f.eks. kan der nogle steder være tidspunkter på året, hvor der ikke må slås.

I naturområder omfattet af naturbeskyttelsesloven § 3 kan det ligeledes være nødvendigt at søge om dispensation, hvis man ønsker at ændre den hidtidige drift. For eksempel må jordbehandling ikke foregå i naturområder omfattet af naturbeskyttelsesloven, på braklagte marker omfattet af driftsbetingede støtteordninger og i to meter bræmmer ved vandløb.

Ved anvendelse af pesticider, er der en del begrænsninger. Yderligere oplysninger om pesticider kan findes på miljøstyrelsens hjemmeside (www.mst.dk). Ofte skal der søges en dispensation.

Efter at kommunalbestyrelsen har vedtaget indsatsplanen for bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo, kan der ske en reduktion i landbrugsstøtten, hvis der konstateres kæmpe-bjørneklo på landbrugsarealer. Det omfatter både den direkte støtte og landdistriktsstøtten efter reglerne for krydsoverensstemmelse krav nr. 4.10.¹

INDSATSOMRÅDER

En indsatsplan mod kæmpe-bjørneklo er kun effektiv, hvis der sker en indsats i hele Varde kommune, samt at indsatsen gennemføres flere år i træk.

Idet en længerevarende indsats vil være den mest effektive bekæmpelse af den eksisterende bestand af kæmpe-bjørneklo og desuden vil kunne "tømme" frøbanken i jorden, er denne indsatsplan gældende i perioden 2012 – 2023.

¹ Hvis kæmpe-bjørneklo konstateres på landbrugsarealer, vil der ske en reduktion i den direkte støtte og landdistriktsstøtte. Konstateres kæmpe-bjørneklo på et ikke landbrugs areal, hvortil der søges landdistriktsstøtten, vil det kunne medføre en reduktion i landdistriktsstøtten.

TIDSFRIST FOR BEKÆMPELSE AF KÆMPE-BJØRNEKLO

En effektiv bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo afhænger af at bekæmpelsen påbegyndes på de rette tidspunkter af året. Lodsejer, der har kæmpe-bjørneklo på deres arealer, har pligt til at gennemføre første bekæmpelse i perioden fra 1. april til 1. juni. Det betyder, at senest den 1. juni skal årets første bekæmpelse være gennemført. Anden bekæmpelse skal være gennemført senest den 15. august. Denne skal sikre, at nye planter, der kan være spiret frem i løbet af sommeren, også fjernes.

For bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo gælder følgende frister:

Tidsfrist for bekæmpelse	Senest
1. bekæmpelse	1. juni
2. bekæmpelse	15. august

Hvis Varde Kommune konstaterer at der ikke er foretaget en bekæmpelse ved de gældende tidsfrister, vil Kommunen kunne udstede et påbud om iværksættelse af bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo.

BEKÆMPELSESMETODER

Der er flere metoder at bekæmpe kæmpe-bjørneklo på. Hvilken metode, der er den mest optimale, afhænger af arealet og antallet af planter. Den nedenstående tabel giver et hurtigt overblik over de muligheder der er for bekæmpelse af arten. En mere detaljeret vejledning til bekæmpelsesmetoder kan findes på <http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/invasivearter/Arter/Plantearter>.

Uanset hvilken metode, man vælger at bruge, skal man være forberedt på, at bekæmpelsen kan vare op til 10 år efter, at man er startet, fordi frø i jorden kan bevare spireevnen i op til 10 år.

Det er også vigtigt, at man er opmærksom på, at de høstede planter kan udvikle modne frø, hvis de får lov til at blive liggende på jorden. Blomsterdele og rod skal indsamles i en plastiksæk eller lignende og afleveres til forbrænding. For at bekæmpelsesmetoderne er effektive, er det vigtigt at de bliver iværksat på det korrekte tidspunkt.

Vejledning til bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo

Metode/ Bestandsstørrelse	0-20 stk.	21-100 stk.	100 <
Manuel: Rodstikning med spade 5 til 10cm under jorden	Meget effektiv dog undtaget på meget blød bund, starttidspunkt marts - april og gentages mindst 2-3 gange om året.	Effektiv, men tidskrævende, starttidspunkt marts - april og gentages mindst 2-3 gange om året.	Effektiv, men meget tidskrævende, starttidspunkt marts - april og gentages mindst 2-3 gange om året.
Manuel/maskinel slåning	Effektiv, start april-maj, gentages 3-4 gange i løbet af sommeren, ingen planter må få lov til at blomstre.	Meget effektiv, start april-maj, gentages 3-4 gange i løbet af sommeren, ingen planter må få lov til at blomstre.	Effektiv evt. i kombination med græsning, start april-maj, gentages 3-4 gange i løbet af sommeren, ingen planter må få lov til at blomstre.
Anvendelse af pesticider	Anvend kun pesticider, som er godkendt til formålet, start april-maj	Anvend kun pesticider, som er godkendt til formålet, start april-maj	Anvend kun pesticider, som er godkendt til formålet, start april-maj
Jordbehandling/genopdyrkning	Effektiv, men kan ikke anvendes på alle arealer	Effektiv, men kan ikke anvendes på alle arealer	Effektiv, men kan ikke anvendes på alle arealer
Afgræsning	Effektiv, men tidskrævende, start april-maj, dagligt tilsyn med dyrene.	Effektiv, men tidskrævende, start april-maj, dagligt tilsyn med dyrene.	Meget effektiv, start april-maj, dagligt tilsyn med dyrene.

Anvendelse af pesticider

Kun pesticider, der er godkendt til formålet, kan lovligt anvendes. Det vil sige, at de er godkendt til brug på udyrkede arealer eller specifikt til brug mod kæmpe-bjørneklo. De godkendte anvendelsesområder fremgår af etiketten til midlerne.

Ved brug af pesticider bør man kun påføre pesticidet direkte på kæmpe-bjørneklo. Derved sikres, at de øvrige planter, græsser og tokimbladede planter, der er på voksestedet, får mulighed for at dække jorden, hvorved det bliver vanskeligere for kæmpe-bjørnekloens frø at spire og kimplanterne at etablere sig.

Bredsprøjtning af større arealer bør helt undgås, da der er risiko for, at områdets naturlige flora rammes og at giften spredes til det omgivende miljø. Endvidere skal den enkelte lodsejer være opmærksom på, at der på en række arealer kan være begrænsninger i forhold til brugen af sprøjtemidler. Begrænsningerne kan bl.a. gælde arealer, der er omfattet af § 3 i Naturbeskyttelsesloven, langs vandløb, vandhuller og søer, på brakmarker, på arealer, hvor der gives tilskud fra MVJ-ordningen (Miljøvenlige Jordbrugsforanstaltninger) og på arealer med økologisk jordbrug. I forbindelse med en eventuel brug af pesticider til bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo er det den enkelte lodsejer ansvar at overholde gældende lovgivning.

Varde Kommune opfordrer til, at man så vidt mulig undgår at benytte pesticider i forbindelse med bekæmpelsen af kæmpe-bjørneklo.

Sundhedsrisiko

For at minimere risikoen for forbrændinger og spredning af frø skal tøj og redskaber grundigt rengøres.

Saften fra kæmpe-bjørneklo kan give et kraftigt udslæt ved kontakt med huden. Hvis uheldet er ude, skyl da grundig med vand og sæbe og undgå sollys. Er reaktionen kraftig, kontakt læge. Ved øjenkontakt skylles med vand, hvorefter der bør søges læge.

REGISTRERING

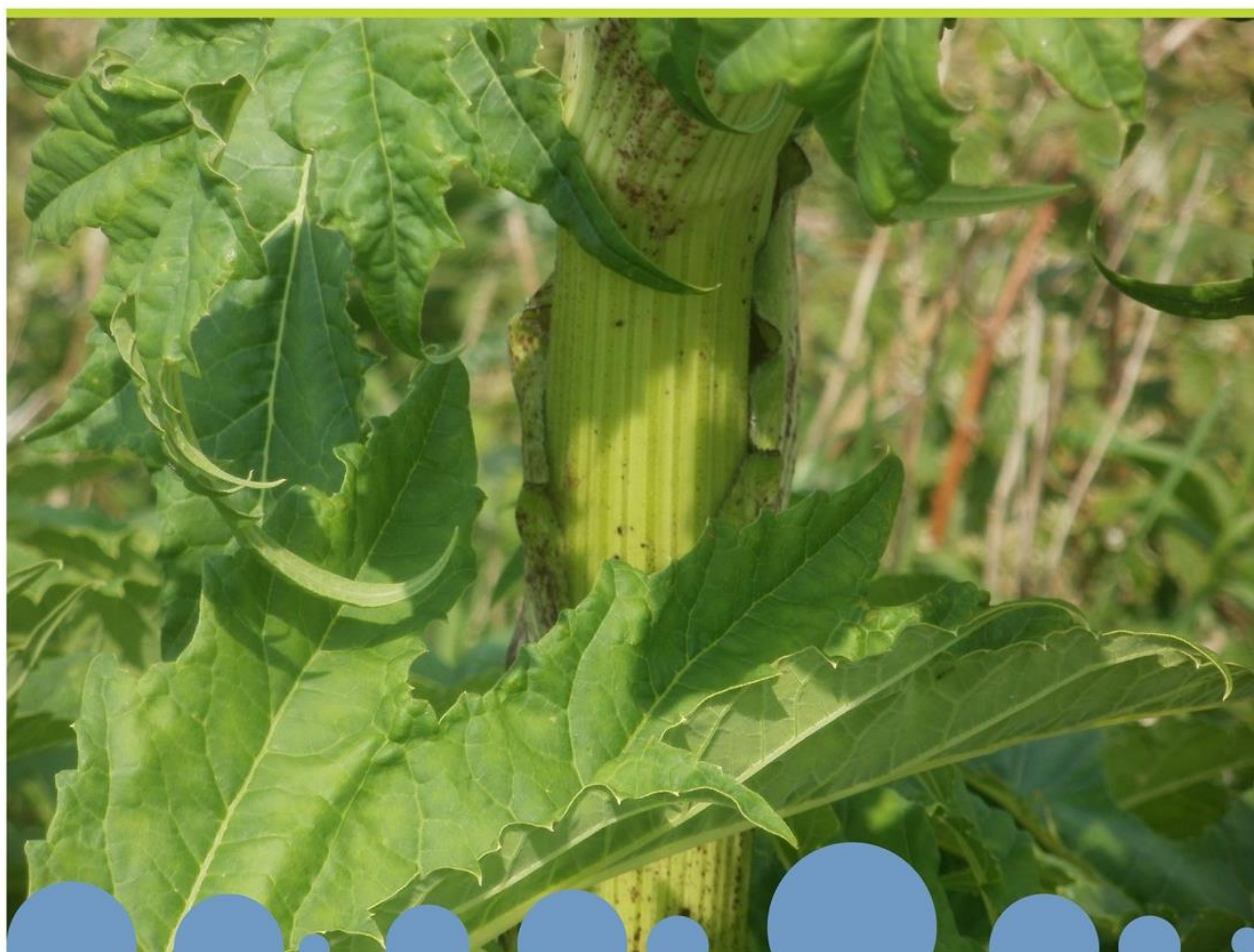
Registreringen er vigtig for planlægningen af indsatsen med kæmpe-bjørneklo. Varde Kommune vil anvende to metoder til at lokalisere kæmpe-bjørneklo i Kommunen. Dels ved at gennemføre egne registreringer og dels ved at skabe rammer for en borgerindrapportering. For at effektivisere registrering vil Varde Kommune oprette et interaktivt kort på kommunens hjemmeside, hvor borgerne selv kan rapportere deres fund. Indrapportering af forekomster af kæmpe-bjørneklo kan ske på www.vardekommune.dk eller på telefon 7994 6800.

OPFØLGNING OG REVISION AF INDSATSPLAN

Varde Kommune forbeholder retten til at revider handlingsplanen fortløbende, således at indsatsen optimeres og til enhver tid følger lovgivningen på området.

Gyldighed:

Indsatsplanen træder i kraft den 1. januar 2012 og er gældende indtil den reviderede indsatsplan er godkendt af Varde Kommunens Byråd, dog senest 2023.

Nærbillede af stilk med furer og bladsvøb (Foto Connie Madsen 2011)

MERE INFORMATION

Kort med lokaliteter for kæmpe-bjørneklo i Varde kommune, samt indrapportering:
www.vardekommune.dk

Naturstyrelsens liste med invasive arter:
<http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/invasivearter/Arter/Plantearter>

Naturstyrelsens information om bjørneklo:
http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Artsleksikon/Planter/Froeplanter/Blomsterplanter/KaempeBjoerneblo/Kaempe_bjoerneblo.htm

Folder fra Skov og Landskab: Kæmpe-bjørneklo -forebyggelse og bekæmpelse:
http://www.giant-alien.dk/pdf/Danish%20manual_web.pdf

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, info om kæmpe-bjørneklo og bekæmpelse:
<http://1.naturerhverv.fvm.dk/kaempebjoerneblo.aspx?ID=13159>

BILAG

Beskrivelse af planten:

Kæmpe-bjørneklo kom til landet i 1800 tallet. Fra 1950 begyndte den invasive plante at sprede sig i naturen, hvor dens vækstkraft udkonkurrerer naturligt hjemmehørende arter og derved ændrer naturtypen radikalt. Når den visner ned om vinteren efterlader den jorden ubeskyttet mod erosion. Dette er især et problem langs vandløbenes brinker. Den optræder ofte på næringsrige uopdyrkede områder, som især findes langs vandløb og søer. Dens frø kan spredes med vandet, hvorfor en bekæmpelse altid bør starte opstrøms. Vådområderne langs vandløbene er ligeledes ofte svært tilgængelige områder, som vanskeliggør registrering og bekæmpelse. Desuden kan frøene spredes med vindens hjælp og ved hjælp af dyr, der får dem i pelsen.

Kæmpe-bjørneklo (*Heracleum mantegazzianum*) er ikke til at tage fejl af med sin imponerende størrelse og lysende hvide skærme. Kæmpe-bjørnekloen spirer tidligt i marts måned, hvor den etablerer et tæt jord-dække. Kæmpe-bjørneklo er som regel toårig og bliver det andet år 2-4m høj, nogle gange endnu højere. Stænglen kan være op til 10 cm tyk og er stivhåret, furet med røde pletter. Bladene er store og saftgrønne, ofte meterlange og fjersnitdelte. Det første år dannes der normalt kun blade og en kraftig pælerod. Roden, som kan blive ca. 50 cm lang og er en noget grenet pælerod. Som regel dør hele planten, hvis roden skæres over under vækstpunkterne, som findes ca. 10-15 cm under jorden.

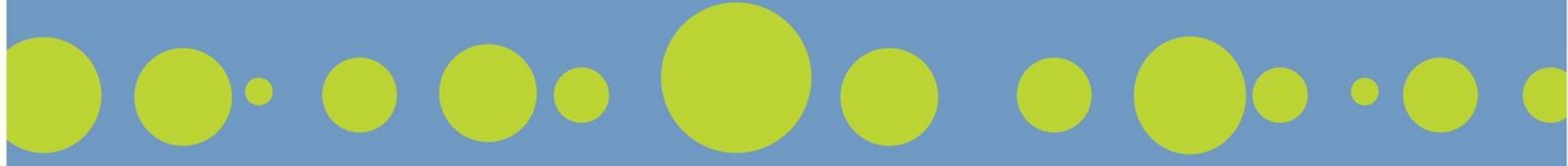
Alle kæmpe-bjørnekloens dele indeholder plantesaft, som kan give voldsomme udslæt. Når saften yderligere bliver udsat for sollys, kan den forårsage dybe alvorlige brandsår, hvorfor man bør være forsigtig under bekæmpelsen.

Der er 3 arter som kan forveksles med kæmpe-bjørneklo. Arterne er:

- Kvan med glat stængel til forskel fra kæmpe-bjørnekloens meget furede stængel.
- Tidlig på sæsonen kål tidsel.
- Almindelig bjørneklo.

Disse arter vokser de samme miljøer, som kæmpe-bjørneklo, men de er alle hjemmehørende og bør ikke bekæmpes.

HEFA 0312 VK

